Vi må stå vakt!

Taler	Dato	Sted
Harald 5	31 desember 2023	Slottet

Usynlege hender leier oss, skriver Jon Fosse, vår egen nobelprisvinner i litteratur, i et av diktene sine. Disse usynlige hendene kan være så mye forskjellig:
Kjærlighet, vennskap, en gudstro, vilje, håp.

Vi trenger alle noen usynlige hender. Og mange av oss trenger dem litt ekstra nå. Både her hjemme og i verden rundt oss.

I kveld vil jeg oppfordre til å tenne lys.
Et lys for alle som lider i kriger og konflikter.
Et lys for mennesker vi savner.
Og et lys for håp.

Håp om at en bedre verden, der vi alle kan leve i frihet og fred med hverandre, må være mulig. Håp om at det som er vanskelig i livene våre må bli litt lettere å leve med.

For meg ligger det et trassig håp i dette ene ordet: *Vi*.
Vi er et lite, men romslig og vakkert ord. For *vi*, det favner oss alle. Det er det motsatte av *oss* og *dem*. Det motsatte av å sette hverandre i bås.

Sammen bidrar vi til å skape et godt miljø på skolen, på arbeidsplassen og i nærmiljøet vårt. Sammen har vi blitt enige om at i Norge skal vi ta vare på hverandre, sånn at vi alle har mulighet både til å gi og å ta imot i løpet av livet. Sammen skaper vi forståelse for rett og galt så vi kan oppføre oss ordentlig mot hverandre og ta vare på tilliten mellom oss.

For å få til dette fellesskapet på ekte trenger vi
Å lytte
Å snakke sant om virkeligheten
Å være tålmodig.

Jeg har stor tro på det å lytte. Å lytte gir håp om et fellesskap med plass til alle. For det kan skje noe litt magisk når vi faktisk lytter til hverandre.

Vi blir sett.
Vi blir tatt på alvor.
Vi retter oss i ryggen.

Det er nesten for enkelt og godt til å være sant! Og det er noe vi alle kan få til.

Det bekymrer meg at en del unge, men også eldre i Norge i dag ikke føler seg sett, forstått og regnet med. Jeg er redd det vil skape sinne og frustrasjon som

kan skade fellesskapet vårt.

Til hver og én av dere vil jeg si: Jeg vet ikke hvordan det er å være deg. Men jeg vil veldig gjerne forstå. Hold fast ved at du er et helt menneske på godt og vondt, som alle andre - spesielt når andre glemmer å minne deg på det.

Ta imot hjelp når du trenger det.
Og vær til hjelp for andre når du kan.

Jeg håper du kjenner at usynlige hender leier deg. Kanskje ikke alltid. Men at du har noe eller noen som gir deg styrke og håp. Husk at du har en stemme. Bruk den når du klarer!

Å lytte henger sammen med det å snakke sant om det som har skjedd, og erkjenne hverandres virkelighet.

Det var også en forutsetning for Sannhets- og forsoningskommisjonens arbeid, som ble lagt frem i sommer. Der ble rystende historier fortalt om uretten som er begått mot samer, kvener og skogfinner gjennom den brutale fornorskningspolitikken - som pågikk fra rundt 1850 til langt opp mot vår tid.

Mennesker ble fratatt språket sitt, kulturen sin, selvtilliten og identiteten sin. For noen gikk det på livet løs.

Og alt dette ble gjort i nasjonsbyggingens tegn - i et Norge som den gang selv trengte å bygge selvtillit som nasjon etter 400 år med dansk styre. Fornorskningen ble et tap for oss alle.

Et tap av en kulturell rikdom som hørte - ja *hører* hjemme - i vårt eget land. Å se med åpne øyne på hva som faktisk har skjedd er avgjørende for forsoningsarbeidet som nå må følge i kjølvannet av den viktige rapporten.

Dette gjelder også for andre forhold i livet - og i konflikter i verden rundt oss. Vi må erkjenne hva som har skjedd, hva som ikke kan gjøres om. Og hva vi har å bygge videre på sammen - tross alt.

Å lytte, og å snakke ærlig tror jeg altså er avgjørende for et fellesskap. Og så trenger vi den vanskelige tålmodigheten.

Jeg har levd lenge nok til å ha erfart at ting tar tid. Både i samfunnet, mellom mennesker, og i oss selv. Veldig mye av varig verdi har ingen kvikkfiks. Det har tatt oss generasjoner å bygge det samfunnet vi i dag kjenner som vårt, som vi er stolte av, og føler oss hjemme i.

Et fundament i samfunnsbyggingen handler om hvor rustet vi er som folk og nasjon til å møte farer og trusler. Både indre og ytre. Vårt viktigste vern er et robust og utholdende folk som tåler en trøkk.

Vi kan ikke ta fred og frihet, ressurser og fellesgoder for gitt. Vi må stå vakt! Norges beredskap er, når det kommer til stykket, summen av den enkeltes motstandskraft.

Denne positive kraften bygger vi på hele tiden gjennom gode felleskap. Gjennom sterke lokalsamfunn. Gjennom å stille opp for hverandre, i troen på at det finnes et felles beste. Det gir meg stort håp, for dette er noe vi alle kan være med på. Både med usynlige og virksomme hender.

Men så er det områder der det *siste* vi trenger er mer tålmodighet.

Mange unge skriver til meg og uttrykker bekymring for at det ikke gjøres nok for å ta vare på naturen og jorda vår. Unge er i ferd med å gi opp voksne som ikke tar kraftige nok grep, og ikke fort nok. Jeg deler de unges bekymring, og deres utålmodighet. Håpet er at de nye målene verdens ledere har satt må bli fulgt av handling.

Vi trenger nå *alles* utålmodighet før tiden renner ut for oss.
Dette kan jeg ikke uttrykke sterkt nok.

Kjære alle sammen,
Når det er kaldt og mørkt, er det viktig å huske på all varmen, styrken og den gode viljen som vi mennesker deler med hverandre i det daglige.

Det naturlige for oss er å hjelpe hverandre. Å trøste. Å dele.
Vi må verne om denne gode gnisten i oss selv.
For dette er oss, dette er *vi*.
Mitt nyttårshåp er at *vi* skal være de usynlige hendene som leier hverandre.

Godt nytt år!

Kilde
kongehuset.no

Emneoversigt
Ensomhet, Fellesskap, Klima, Kongens nyttårstale, Krig, Nyttårstale, Solidaritet

URI
https://www.virksommeord.no/tale/vi-ma-sta-vakt